

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/5/2022
Identifikačné číslo spisu:	8716010743
Dátum vydania rozhodnutia:	04.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8716010743.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 4. februára 2025 v Bratislave v trestnej veci obvineného Z. C. pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. b) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. júla 2018, sp. zn. 6To/23/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Z. C. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 13. apríla 2018, sp. zn. 5T/91/2016 uznal obvineného Z. C. (ďalej aj „obvinený“) vinným v bode I/ zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. h) Trestného zákona, a v bode II./ z obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 140 písm. b) Trestného zákona, v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, na tam uvedenom skutkovom základe.

Za to okresný súd obvinenému podľa § 189 ods. 3 Trestného zákona, s použitím § 41 ods. 1 Trestného zákona, § 42 ods. 1 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 5 Trestného zákona, § 37 písm. h) Trestného zákona uložil súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 15 (pätnásť) rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Okresný súd ďalej podľa § 76 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 78 ods. 1 Trestného zákona obvinenému uložil ochranný dohľad na dobu 3 (troch) rokov. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zrušil výrok o úhrnnom treste uložený mu rozsudkom Okresného súdu Poprad, sp. zn. 6T/88/2014 zo dňa 6. augusta 2014, právoplatného dňa 6. augusta 2014, podľa § 189 ods. 2 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. j), písm. l), § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 41 ods. 2 Trestného zákona, § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona vo výmere 3 (troch) rokov, podmienčne odložený na skúšobnú dobu vo výmere 3 (troch) rokov a 6 (šesť) mesiacov, s probačným dohľadom nad jeho správaním v skúšobnej dobe, spolu s povinnosťou podrobiť sa v skúšobnej dobe

psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Súčasne podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona obvinenému uložil trest prepadnutia vecí: - 1 ks mobilný telefón zn. Samsung čiernej farby, model GT - E 108W, IMEI: XXXXXX/XX/XXXXXX/X SIM karta Vodafone č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXVX.X, spolu s batériou č. Q. 800 mA; - 1 ks mobilný telefón zn. HTC čiernej farby, IMEI: XXXXXXXXXXXXXXXX, SIM karta Orange 3 G č. XXXXXXXXXXXXXB, batéria Serial no: XHWXXXABXXXXXX; - 1 ks mobilný telefón HTC čiernej farby, IMEI: XXXXXXXXXXXXXXXX, SIM karta ORANGE č. XXXXXXXXXXXXXB, batéria HTC Serial no: XSXAXXBXXXXXX; - 1 ks USB kľúč oblepený čiernou izolačnou páskou; - 1 ks mobilný telefón zn. Samsung, čiernej farby, model GT-E1080W, IMEI: XXXXXX/XX/XXXXXX/X, SIM karta O2 č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX + baterka, nabíjačka - 2 ks USB kľúčov; - 1 ks počítač HIP NODE H1100, výr. č. XXXXXXXXXXXBAX bielej farby, napájací kábel čiernej farby; - 1 ks krabica od poštovej schránky s obsahom; - 2 ks kombináčiek, 2 ks skrutkovačov, 1 ks ručná malá píłka, 1 ks priesvitná plastová krabička so skrutkami, 1 ks pokrčenej striebornej pásky; - 1 ks hnedá plechová poštová schránka, spolu s 1 ks kľúč od schránky; - 1 ks krabica k mobilnému telefónu Samsung, model GT - E 108 W, IMEI: XXXXXX/XX/XXXXXX/X; - 1 ks obal ku SIM karte mobilného operátora Vodafone k telefónnemu číslu +XXXXXXXXXXXX vo vnútri s reklamným letákom; - 1 ks samopal vzor 26, výrobného čísla C. XXX XX; - 1 ks zásobník k samopalu vzor 26 na náboje 9mm; - 1 ks zásobník k samopalu vzor 26 na náboje 9mm cca 7,62.

Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 18. júla 2018, sp. zn. 6To/23/2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) na podklade odvolania obvineného a prokurátora rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok Okresného súdu Poprad z 13. apríla 2018, č. k. 5T/91/2016 vo výroku treste a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám rozhodol tak, že obvinenému Z. C. uložil podľa § 189 ods. 3 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 2, § 42 ods. 1 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 11 (jedenásť) rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. b), ods. 4 Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Okresný súd ďalej podľa § 76 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 78 ods. 1 Trestného zákona obvinenému uložil ochranný dohľad na dobu 3 (troch) rokov. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona zrušil výrok o úhrnnom treste uložený mu rozsudkom Okresného súdu Poprad, sp. zn. 6T/88/2014 zo dňa 6. augusta 2014, právoplatného dňa 6. augusta 2014 podľa § 189 ods. 2 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. j), písm. l), § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 41 ods. 2 Trestného zákona, § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona vo výmere 3 (troch) rokov, podmienčne odložený na skúšobnú dobu vo výmere 3 (troch) rokov a 6 (šesť) mesiacov, s probačným dohľadom nad jeho správaním v skúšobnej dobe, spolu s povinnosťou podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Súčasne podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona obvinenému uložil trest prepadnutia vecí: - 1 ks mobilný telefón zn. Samsung čiernej farby, model GT - E 108W, IMEI: XXXXXX/XX/XXXXXX/X SIM karta Vodafone č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXVX.X, spolu s batériou č. Q AK 800 mA; - 1 ks mobilný telefón zn. HTC čiernej farby, IMEI: XXXXXXXXXXXXXXXX, SIM karta Orange 3 G č. XXXXXXXXXXXXXB, batéria Serial no: XHWXXXABXXXXXX; - 1 ks mobilný telefón HTC čiernej farby, IMEI: XXXXXXXXXXXXXXXX, SIM karta ORANGE č. XXXXXXXXXXXXXB, batéria HTC Serial no: XSXAXXBXXXXXX; - 1 ks USB kľúč oblepený čiernou izolačnou páskou; - 1 ks mobilný telefón zn. Samsung, čiernej farby, model GT-E1080W, IMEI: XXXXXX/XX/XXXXXX/X, SIM karta O2 č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX + baterka, nabíjačka - 2 ks USB kľúčov; - 1 ks počítač HIP NODE H1100, výr. č. XXXXXXXXXXXBAX bielej farby, napájací kábel čiernej farby; - 1 ks krabica od poštovej schránky s obsahom; - 2 ks kombináčiek, 2 ks skrutkovačov, 1 ks ručná malá píłka, 1 ks priesvitná plastová krabička so skrutkami, 1 ks pokrčenej striebornej pásky; - 1 ks hnedá plechová poštová schránka, spolu s 1 ks kľúč od schránky; - 1 ks krabica k mobilnému telefónu Samsung, model GT - E 108 W, IMEI: XXXXXX/XX/XXXXXX/X; - 1 ks obal ku SIM karte mobilného operátora Vodafone k telefónnemu číslu +XXXXXXXXXXXX vo vnútri s reklamným letákom; - 1 ks samopal vzor 26, výrobného čísla C. XXX XX; - 1 ks zásobník k samopalu vzor 26 na náboje 9mm; - 1 ks

zásobník k samopalu vzor 26 na náboje 9mm cca 7,62. Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie prokurátora ako nedôvodné zamietol.

Proti naposledy označenému rozsudku krajského súdu podal obvinený Z. C. (ďalej tiež „dovolateľ“) prostredníctvom obhajcu JUDr. Marcela Mašana dovolanie, s poukazom na naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku teda, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

V písomných dôvodoch podaného dovolania obvinený namietal existenciu dovolacieho dôvodu § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s poukazom na to, že predseda senátu nariadil verejné zasadnutie o predbežnom prejednaní obžaloby na deň 18. mája 2017 o 11.45 hod. v priestoroch Nemocnice pre obvinených a odsúdených a ÚVTOS Trenčín, aj napriek tomu, že súd prvého stupňa nebol oboznámený so záverom znaleckého posudku vypracovaného súdnym znalcom MUDr. A. V., z odboru zdravotníctvo - farmácia, odvetvie psychiatria, ktorého úlohou bolo okrem skúmania aktuálneho zdravotného stavu obvineného riešiť aj otázku, či obvinený je schopný sa z hľadiska jeho zdravotného (psychického) stavu zúčastniť trestného konania a potrebných procesných úkonov. Podľa názoru obvineného súd prvého stupňa konal s osobou, ktorá nebola spôsobilá zúčastniť procesných úkonov, a preto celé ďalšie konanie, ktoré nadväzovalo na predmetné verejné zasadnutie o predbežnom prejednaní obžaloby konajúce dňa 18. mája 2017 a rozhodovanie prvostupňového súdu považuje za nezákonné, keďže konajúci súd priebehu súdneho konania ďalej neskúmal psychický stav obvineného. K zásadnému porušeniu práva na obhajobu podľa názoru obvineného došlo aj tým, že v uznesení o vznesení obvinenia nebol skutok v bode 2/, kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin, čo zakladá dôvod povinnej obhajoby v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, čím obvinenému „podkvalifikovaním“ skutku bolo znemožnené jeho právo na obhajobu. Vo vzťahu k dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený s poukazom na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej požiadavka „zákonného pomenovania“ trestného činu v zmysle § 163 ods. 3 Trestného poriadku vyžaduje, aby súd vo výroku o vine konkrétne určil druh trestného činu podľa kritérií uvedených v § 9 Trestného zákona, t. j. „prečin“ alebo „zločin“, prípadne „obzvlášť závažný zločin“ (§ 11 ods. 3 Tr. zák.) a uviedol aj príslušné pomenovanie trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona (R 18/2011) namietal, že v rozhodnutiach súdov nižších stupňov absentuje požiadavka zákonného pomenovania trestného činu v zmysle § 163 ods. 3 Trestného poriadku, spočívajúca v podstate v tom, že právna veta, ktorá odráža použitú právnu kvalifikáciu, neobsahuje aj hodnotenie skutku, z pohľadu toho, že išlo o pokračovací trestný čin.

V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že rozhodnutím krajského súdu, ako aj rozhodnutím okresného súdu bol porušený zákon a zrušil napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa (§ 386 ods. 2 Trestného poriadku) a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Dovolanie bolo v zmysle § 376 Trestného poriadku zaslané na vyjadrenie ostatným stranám konania, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Poprad (ďalej len „prokurátor“), ktorý uviedol, že v danom prípade nie je daný dovolací dôvod § 371 Trestného poriadku. Podľa názoru prokurátora uložený trest zodpovedá zákonným zásadám pre ukladania trestov ustanovených Trestným zákonom a zohľadňuje pomery osoby páchatel'a a charakter páchanej trestnej činnosti. V predsúdnom konaní, ani v konaní pred súdom neboli žiadnym spôsobom porušené jeho práva na spravodlivý proces. Prokurátor preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Vyjadrenie prokurátora bolo doručené obhajcovi a obvinenému (I. ÚS 355/2015).

V priebehu dovolacieho konania obvinený podaním zo dňa 3. augusta 2023, doručeným dovolaciemu súdu dňa 4. augusta 2023, prostredníctvom ustanoveného obhajcu JUDr. Marcela Mašana doplnil podané dovolanie, a to s poukazom na naplnenie dovolacích dôvodov v zmysle § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku, avšak po uplynutí lehoty na podanie dovolania uvedenej v § 370 ods. 1, 2 Trestného poriadku. Dovolací súd sa preto námietkami uplatnenými po uplynutí lehoty na podanie dovolania uvedenej v § 370 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku (teda nie včas) nebude vecne zaoberať z dôvodu ich oneskoreného uplatnenia (R 96/20218), to sa netýka ďalšej argumentácie k včas a riadne uplatneným dovolacím námietkam.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal splnenie procesných podmienok na podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným ako oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako obvinený využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejme, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku [§ 382 písm. c) Trestného poriadku].

Najvyšší súd v prvom rade pripomína, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávných väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, respektíve jeho procesný výsledok. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 57/2007].

Jednotlivé dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku], ktoré môže dovolateľ uplatňovať, sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inštanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“. (Primerane napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/67/2018, 4Tdo/17/2019, 4Tdo/23/2019, 5Tdo/85/2017, 5Tdo/7/2020).

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (R 120/2012).

Obvinený v podanom dovolaní namietal naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku spočívajúce : (i) v nesprávnom postupe orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konaní, a to neustanovením obhajcu podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku; (ii) v konaní pred súdom - nariadením verejného zasadnutia o predbežnom prejednaní obžaloby na deň 18. mája 2017, aj napriek tomu, že súd mal dôvodné pochybnosti o jeho duševnom zdraví, a preto nebolo možné očakávať, že bude schopný realizovať svoje právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada „práva na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastofujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Zásada „práva na obhajobu“ obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Napokon, aj zo samotného gramatického znenia naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. Takým zásadným porušením tohto práva je predovšetkým porušenie ustanovení o povinnej obhajobe, resp. porušenie iných procesných ustanovení obdobného charakteru a závažnosti týkajúcich sa tohto práva.

V kontexte námietok obvineného najvyšší súd v prvom rade pripomína, že z ustanovenia § 368 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že dovolacie konanie sa týka buď rozhodnutia súdu, ktorým bol porušený zákon, alebo porušenia ustanovení o konaní, ktoré mu predchádzalo. Z povahy a charakteru dovolacieho konania vyplýva, že musí ísť o konanie predchádzajúce vydaniu dotknutého rozhodnutia, t. j. ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie vydané v súdnom konaní, v tomto prípade na hlavnom pojednávaní, tak predmetom prieskumu v dovolacom konaní je konanie na hlavnom pojednávaní (resp. vo všeobecnosti súdne konanie po podaní obžaloby), nie však prípravné konanie (resp. konanie pred podaním obžaloby). Uvedené je zrejmé aj zo samotného členenia ôsmej hlavy Trestného poriadku, ktorá sa týka mimoriadnych opravných prostriedkov, keďže porušenie zákona rozhodnutím prokurátora alebo policajta alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, je predmetom iného mimoriadneho prostriedku, a to zrušenia právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, o čom rozhoduje generálny prokurátor Slovenskej republiky podľa ustanovení § 363 a nasl. Trestného poriadku.

Pokiaľ teda obvinený poukazuje, že postupom orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania neustanovením obhajcu obvinenému v prípravnom konaní podľa § 37 ods. 1 Trestného poriadku došlo k porušeniu práva na obhajobu, také porušenie neprináleží posudzovať a hodnotiť dovolaciemu súdu v dovolacom konaní, pokiaľ uvedené nemá priamy vplyv na súdne konanie z pohľadu na ňom vykonaného dokazovania. Keďže k takému porušeniu nedošlo v súdnom konaní, ale ešte v prípravnom konaní a inštitút dovolania sa týka súdneho rozhodnutia, ktorým bol porušený zákon, alebo ak boli porušené ustanovenia o súdnom konaní, ktoré mu predchádzalo. Inak povedané iba všeobecné zistenie (hoci by bolo dôvodné) o porušení práva na obhajobu v prípravnom konaní, ktoré nemá žiadny vzťah a dopad na dôkazné prostriedky vykonané v súdnom konaní, nemôže viesť v dovolacom konaní k úspešnému namietaniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže porušenie práva na obhajobu v prípravnom konaní musí spôsobiť nejaký dôsledok vo vzťahu k dokazovaniu vykonanému v súdnom konaní, resp. medzi porušením práva na obhajobu v prípravnom konaní a vykonaním dôkazných prostriedkov v súdnom konaní musí byť príčinný vzťah, t. j. vzťah príčiny a následku (primerane R 6/2010). Opačný výklad by viedol až k absurdnému záveru, že už raz porušené právo na obhajobu v prípravnom konaní by v každom prípade malo mať charakter absolútneho nedostatku a také pochybenie by nebolo možné v ďalšom konaní žiadnym spôsobom konvalidovať, napr. vykonaním nového výsluchu danej osoby už za splnenia zachovania práva na obhajobu u obvineného.

Uvedené vyplýva z tej podstatnej skutočnosti, že prípravné konanie je fáza trestného konania, ktorá je podkladom pre podanie obžaloby a v prípade jej podania prokurátorom, pokiaľ súd obžalobu po prvotnom prezretí obžaloby podľa § 238 ods. 1 Trestného poriadku následne nenariadi predbežné prejednanie obžaloby podľa § 244 Trestného poriadku [resp. po jej preskúmaní podľa § 241 Tr. por.] a nerozhodne o jej odmietnutí a vrátení veci prokurátorovi do prípravného konania z dôvodu závažnej procesnej chyby, najmä porušenia práva na obhajobu podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku [resp. podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por.], prípadné pochybenia pri vykonávaní dokazovania v prípravnom konaní je už možné posudzovať a zohľadniť iba v spôsobe vykonania dôkazných prostriedkov v súdnom konaní (tým, že sa dotknutý dôkazný prostriedok nebude môcť vykonať v súdnom konaní - ak je dôkazný prostriedok postihnutý podstatným pochybením, ktoré nie je možné v súdnom konaní odstrániť, resp. sa nebude môcť na taký dôkaz prihliadať pri rozhodovaní), resp. v spôsobe meritórneho rozhodnutia súdu o podanej obžalobe (ak získané dôkazy z riadne zabezpečených a vykonaných dôkazných prostriedkov na hlavnom pojednávaní nebudú bez pochybností preukazovať vinu osoby, na ktorú bola podaná obžaloba, súd musí rozhodnúť o podanej obžalobe oslobodzujúcim rozsudkom).

Tieto úvahy dovolacieho súdu majú zásadný význam v tom ohľade, že v prejednáwanej veci došlo k tej podstatnej skutočnosti vyplývajúcej zo spisu, že vo všetkých štádiách predmetného konania, pokiaľ nastala skutočnosť zakladajúca povinnú obhajobu obvineného Z. C., obvinený obhajcu vždy mal [po začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia v prípravnom konaní - sudca pre prípravné konanie obvinenému opatrením z 21. mája 2013, sp. zn. 0Tp/136/2013 ustanovil obhajkyňu JUDr. Danielu Urdovú, z dôvodu uvedeného v § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, aby zaručil výkon jeho práv v trestnom konaní (viď zápisnica o výsluchu obvineného z 2. júla 2013, z 13. augusta 2013, z 15. augusta 2013, z 23. marca 2015, z 5. mája 2015) ; následne opatrením z 22. mája 2015 oslobodil menovanú obhajkyňu od povinnosti obhajovania obvineného z dôvodu, že došlo k narušeniu dôvery v zmysle § 22 zákona o advokácii a súčasne podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov povinnej obhajoby [§ 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] ustanovil obvinenému za obhajcu JUDr. Karola Orolína, ktorý zastupoval obvineného v konaní pred súdom prvého stupňa, a následne v konaní pred odvolacím súdom. Možno ustáliť, že obvinený mal v priebehu celého trestného konania vytvorené podmienky pre dôslednú, plnú realizáciu jeho procesných práv, a teda najmä právo od vznesenia obvinenia byť oboznámený so skutkom, ktorý sa mu kladie za vinu, a jeho právnu kvalifikáciu [viď uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia z 24. apríla 2013 (č. l. 18 - doručka), uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia z 24. apríla 2013 (č. l. 25 - doručka), upovedomenie o zmene právnej kvalifikácie zo 17. mája 2013 (č. l. 34)] právo byť o svojich právach poučený; právo byť vypočúvaný

za účasti svojho obhajcu, možnosť od začiatku vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich; robiť návrhy, podávať žiadosti a opravné prostriedky, zúčastňovať sa na procesných úkonoch osobne i prostredníctvom ustanoveného obhajcu, vypočúvať svedkov, ktorých sám alebo prostredníctvom obhajcu navrhol a klásť im otázky.

Pokiaľ obvinený poukazuje na to, že predseda senátu nariadil verejné zasadnutie o predbežnom prejednaní obžaloby na deň 18. máj 2017, aj napriek tomu, že existovala dôvodná pochybnosť o jeho spôsobilosti náležite sa obhajovať, dovolací súd musí zdôrazniť, ako už bolo uvedené, že obvinený mal aj v súdnom konaní ustanoveného obhajcu JUDr. Karola Orolína, s ktorým sa mohol radiť, a ktorý bol povinný obvinenému poskytovať potrebnú právnu pomoc, a teda ak za prítomnosti obhajcu (pri aplikácii inštitútu povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku) sa konalo verejné zasadnutie o predbežnom prejednaní obžaloby dňa 18. mája 2017 (viď zápisnica o verejnom zasadnutí č. 1. 1503), súd prvého stupňa dôsledným rešpektovaním ustanovenia § 37 ods. 1 Trestného poriadku (resp. § 37 ods. 2 Tr. por.) naplnil ústavné právo na obhajobu obvineného a vytvoril tým základné podmienky na riadny a spravodlivý proces. Je teda zrejmé, že trestné konanie prebiehalo podľa základných zásad trestného konania a príslušných ustanovení Trestného poriadku.

Obvinený v podanom dovolaní taktiež namietal nesplnenie obsahových náležitostí odsudzujúceho rozsudku zmysle § 163 ods. 3 Trestného zákona spočívajúce v tom, že právna veta, ktorá odráža použitú právnu kvalifikáciu neobsahuje hodnotenie skutku, aj z pohľadu toho, že išlo o pokračovací trestný čin, s poukazom na údajné naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku a nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je pochybenie súdu pri aplikácii práva na skutok, ktorý bol zistený a v potrebnom rozsahu objasnený, a to v takej intenzite, že to zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (a contrario § 371 ods. 5 Tr. por.). O nesprávnu aplikáciu práva ide najmä vtedy, ak bol skutok v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, hoci o trestný čin v tomto prípade nešlo, alebo ak išlo o iný trestný čin než ten, ktorý sa nachádza v právnej vete napadnutého rozhodnutia, teda ak skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný (podradený) pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom takáto nesprávna subsumpcia bola v neprospech obvineného (teda spravidla pôjde o prísnejšie skutkovú podstatu). Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potom nesprávna aplikácia určitého ustanovenia hmotnoprávnej povahy.

Naposledy citované ustanovenie teda slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb jeho znenie za bodkočiarkou vylučuje možnosť úspešne sa domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené, s výnimkou uvedenou v ustanovení § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému skôr konajúcimi súdmi, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru a nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov - ich posudzovanie je dominanciou konania odvolacieho. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú na preskúmanie rozhodnutí súdu druhého stupňa [primerane uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Tdo/7/2018 z 3. septembra 2018 (publikované v Zbierke pod číslom 96/2018)].

Najvyšší súd v prvom rade pripomína, že odsudzujúci výrok o vine má jednak skutkovú časť a jednak právnu časť, teda právnu vetu a právnu kvalifikáciu. Skutková veta odráža faktické okolnosti, ktoré sú právne relevantné z hľadiska základnej alebo kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu, teda

kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. Formulácia „uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu" (§ 163 ods. 3 Tr. por.) znamená povinnosť uviesť vo výroku o vine odsudzujúceho rozsudku okrem skutkovej vety aj tzv. právnu vetu, vychádzajúcu zo znenia ustanovenia (ustanovení), použitého (použitých) na právnu kvalifikáciu činu, ktoré sú označené vo výroku o vine zákonným pomenovaním a číselným paragrafovým označením (s nimi je priamo spojená trestná sadzba odňatia slobody) (R 14/2019 - I). Ak ustanovenie osobitnej časti Trestného zákona počíta pri popise objektívnej stránky trestného činu s viacerými možnosťami spáchania trestného činu, je v súlade s komentovaným ustanovením, ak právna veta v odsudzujúcom rozsudku obsahuje len tú časť citácie dotknutého ustanovenia, ktorá zodpovedá súdom zistenému skutku (R 119/2014).

Vo vzťahu k námietke obvineného spočívajúcej v absencii obsahových náležitostí odsudzujúceho rozsudku zmysle § 163 ods. 3 Trestného zákona, najvyšší súd poukazuje na formuláciu právnej vety, ktorá odráža použitú právnu kvalifikáciu, v ktorej je uvedené, že obvinený „uznáva za vinného v bode I./ zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. h/ Trestného zákona, v bode II. z obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c/, ods. 3 písm. b/ Trestného zákona, s poukazom na § 140 písm. b/ Trestného zákona, v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, pretože..... teda v bode I. pokračujúcim konaním iného pod hrozbou ťažkej ujmy nútil, aby niečo konal a čin spáchal na chránenej osobe, v bode II. - pokračujúcim konaním, ktoré bezprostredne smerovalo k dokonaniu trestného činu, ktorého sa páchatel dopustil v úmysle iného hrozbou násilia nútiť, aby niečo konal, z osobitného motívu a za účelom spôsobenia značnej škody, pričom k dokonaniu trestného činu nedošlo.". Z uvedenej formulácie je zrejmé, že právna veta rozsudku obsahuje opis znakov skutkovej podstaty trestných činov, ktorý sa dovolateľovi kladie za vinu, obsahuje všeobecné náležitosti v zmysle § 163 ods. 3 Trestného poriadku, t. j. uvedenie všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu. Súčasťou odsudzujúceho výroku o vine je vyjadrenie toho, že išlo o pokračovanie v trestnej činnosti (viac útokov na tej istej osobe, v krátkom časovom slede, za prítomnosti jednotiaceho zámeru pokračovať v trestnej činnosti), s tým, že jednotlivé čiastkové konania obvineného - čiastkové skutky zostali v štádiu pokusu (skutková veta v bode II/ odsudzujúceho rozsudku).

Pre úplnosť, pokiaľ ide o právne posúdenie skutkov z hľadiska správnosti použitých zákonných ustanovení pre označenie a kvalifikáciu súdeného skutku, v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak v danom smere nemá dovolací súd žiadne pochybnosti. Z vymedzenia skutkov (v bode I./ a v bode II./) tak, ako boli ustálené v skutkovej vete prvostupňového rozsudku (v ktorej forme boli aj plne akceptované súdom odvolacím) plne zodpovedá i právny záver vyjadrený v posúdení konania obvineného v bode I./ ako zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. h) Trestného zákona, a v bode II. ako obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 3 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 140 písm. b) Trestného zákona, v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, keďže obvinený pokračujúcim konaním v priamom úmysle iného hrozbou inej ťažkej ujmy nútil, aby niečo konal a čin spáchal na chránenej osobe - verejnom činiteľovi (ktorým bezpochybné poškodená Mgr. I. M. ako poslankyňa Národnej rady SR v čase skutku bola), požadujúc určité nestotožnené plnenie (ktoré konkretizoval slovami „zaplatiť" zato, že neposkytne erotické fotografie polonahej ženy podobajúcej sa na poškodenú iným osobám), a v bode II./ pokračujúcim konaním, ktoré bezprostredne smerovalo k dokonaniu trestného činu, ktorého sa dopustil v priamom úmysle iného hrozbou násilia nútiť, aby niečo konal, z osobitného motívu a za účelom spôsobenia značnej škody (od poškodeného W. A. z pomsty a pod hrozbami násilia (zasielanie fotografii nábojov, odstrelovacej pušky, sms-správ rodinným príslušníkom) žiadal vyplatenie peňažnej hotovosti vo výške 40.000 eur výmenou za ním uvádzané dokumenty), pričom k dokonaniu trestného činu nedošlo, čím naplnil všetky zákonné znaky (kvalifikovanej) skutkovej podstaty trestného činu vydierania, a teda správne bola v danom prípade vyvedená voči obvinenému trestnoprávna zodpovednosť. V danej súvislosti je potrebné uviesť, že dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska toho, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či

skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (R 47/2008).

Napokon, v posudzovanom prípade síce obvinený formálne deklaroval aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, z ktorého vyplýva, dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, avšak bez toho, aby v dovolaní uplatnil riadne a včas námietky, ktoré by mu svojím obsahom zodpovedali. Najvyšší súd je pritom viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi (§ 385 ods. 1 Trestného poriadku) a nie je povolaný k revízii napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy.

Senát Najvyššieho súdu na základe vyjadreného jednomyseľne dospel k záveru, že v rozsahu námietok obvineného Z. C. nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, a preto ho podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.